

כ"ט אדר ה'תשפ"ה ירושלים ת"א חיפה באר שבע	כניסת שבת	יציאת שבת
	18:16	19:32
	18:38	19:34
	18:27	19:34
	18:38	19:33

אילו של יצהק

פרשת "פקודי"

בפרשיות האחרונות למדנו בהרחבה על ציווי הקמת המשכן וכליו, וכעת בפרשת פקודי אנו מגיעים אל השלב האחרון של סיכום סך הנדבות שהתקבלו, סדר עשיית בגדי הכהונה, והקמת המשכן בראש חודש ניסן.

גלגל, שילה, נוב וגבעון

לאחר הקמת המשכן והמסע במדבר במשך 39 שנה, מיד עם הכניסה לארץ הקימו את המשכן בגלגל, שם הוא עמד במשך 14 שנות כיבוש וחלוקת הארץ.

לאחר מכן נבנה המשכן בשילה, שם הוא נבנה בבניין אבן, ורק גגו היה עשוי מיריעות. בשילה עמד המשכן במשך 369 שנים, עד שנחרב בימי עלי הכהן.

כעת לקחו שוב את קרשי משכן המדבר והקימו את המשכן בעיר נוב, שם הוא עמד במשך 13 שנים.

לאחר מכן הוא עמד בעיר גבעון במשך 44 שנים, עד להקמת בית המקדש.

"אלה פקודי המשכן משכן העדות, אשר פקד על-פי משה: עבדת, הלויים, ביד איתמר, בן-אהרן הכהן." (ל"ח, כ"א)

וכותב רש"י: **"המשכן משכן"**, שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל.

אמר הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, רבה של ירושלים: ידוע שהקב"ה מקיים את כל התורה, ולכאורה קשה: הרי ההלכה היא שהמקבל משכון מחברו צריך להחזיר לו את המשכון בבוקר או בערב, כדי שיהיה לו כר לשכב עליו, ומדוע הקב"ה אינו מחזיר לנו את בית המקדש שלקח מאתנו כמשכון? אלא מכך נראה שזה לא חסר לנו כל כך! אם זה היה באמת חסר לנו הקב"ה היה מחזיר אותו!

ועוד כותב רש"י: **"בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן, לכסף ולזהב ולנחושת, ונמנו כל כליו לכל עבודתו"**

האור החיים הק' ז"ע מתעכב על המילה **"אלה"** ומסביר, שהנה ידוע הכלל שבכל מקום שמוזכר **"אלה"** - פוסל את הראשונים, **"ואלה"** - מוסיף על הראשונים. אם כן, מה באה כאן התורה ללמדנו לפסול? וזה לשונו הקדוש: **"לפסול כל מניינים שבעולם, כי כל מה שימנה אדם מקניינים המדומים - אין מניינו מניין"**.

ביחס אל התורה שהיא נצחית לעולמי עד, כל המניינים של הדברים הגשמיים, אינם נחשבים מניין, כי באספקלריית נצח, כל הגשמיים המה הבל, ומכאן שהמניינים שנותן להם האדם חשיבות, אינו נחשב מניין. וממשיך אור החיים הק' ואומר: **"אבל מניין זה עומד לעולם"**.

ובא הכתוב ללמד מוסר לאדם, שלא יחשיב קניינו המדומים גם אם רבים הם, כמו שמצאנו במשניות אבות (ו.ט) **"בשעת פטירתו של אדם, אין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב וכו', אלא תורה ומעשים טובים בלבד וכו'"** - קניינים רוחניים שקיימים לנצח, שאותם ניתן לספור עוד ועוד, כי הם קיימים לעולם!

ואם כן, זה מה שבאה התורה ללמדנו: **"אלה פקודי המשכן"** - **"אלה"** - עליך לפסול את כל המניינים המדומים שהנך סופר ומונה, אבל את **"פקודי המשכן"** - את המניין ומספר של המשכן, של דברים קדושים - תרומות ונדבות, יכול אתה למנות ולספור עד אין סוף, כי הם קיימים לעולם!

כל אדם יודע כי בוא יבוא אותו יום שלאחריו לא יבוא יום נוסף.

הכל יודעים זאת אך במפתיע, רבים מנהלים את חייהם כביכול, אם לא יתרשש אירוע מוזר במיוחד, שום דבר לא ינתק את רגליהם מכדור הארץ, ואל הממון הנמצא תחת ידיהם הם מתייחסים כאל רכושם הבלעדי השייך להם ולא לאיש מלבדם.

הם אולי מאמינים שהעולם נברא על ידי הבורא, אשר ברא גם את הכסף ואת הזהב, ואף את האדם המחזיק בהם, אך הם מסרבים בכל תוקף לבצע את החיבור הסופי המתבקש - כי שום דבר אינו שייך להם באמת, וכי הם וכספם שייכים לקב"ה.

רק כך אפשר להסביר כיצד חשבונות קטנוניים מדריכים את מהלכיהם של אנשים בוגרים ושכלתניים, בלא להתחשב בעתיד הוודאי.

לעומתם, אנשים יראי שמים, אינם עושים את החשבון של הרגע, כאן ועכשיו, אלא בכל מהלך חייהם, **היום האחרון ניצב תדיר מול פניהם**.

הגה"ק **"הפנץ חיים"** זיע"א מסביר במשל את היחס האמיתי שבין העולם הזה לעולם הבא.

מעשה בעשיר אחד שהזמין אליו אדריכל אמן ואמר לו, רצוני לבנות בית נאה והדור והנני מבקש שתתכן לי את צורתו של הבית, בעיקר שים לב לטרקלין שיהא גדול ונאה ביותר, אולם גם בפרוודור אל תזלזל, רצוני שגם הוא יהיה גדול ומרווח. הלך האדריכל ובדק את המקום שעליו אמר העשיר להקים את הבית ואמר לו, בדקתי את המקום ומדדתי יפה, וראיתי שגם לזה וגם לזה לא יספיק המקום, אם רצונך בטרקלין גדול, יש הכרח להקטין את הפרוודור, שכן ככל שנגדיל את הפרוודור כן יצטמצם המקום שישאר לנו בשביל הטרקלין, הברירה בידך ויכול אתה להחליט לכאן או לכאן, אולם לו לעצתי תשמע, היית לוקח מהפרוודור ומוסיף לטרקלין כדי שנוכל לעשותו גדול ומרווח ונאה כדבעי, וכך גם מנהגן של הבריות בבנין הבתים, עושים טרקלין גדול ונאה, ואילו הפרוודור חשיבותו פחותה. אם תעשה ההיפך סופך להיות צחוק בעיני הבריות, שיאמרו ראו מה עשה פלוני, את הטרקלין אשר בו יושבים בדרך קבע ומקבלים בו אורחים, עשהו קטן וצר. ואילו את הפרוודור שאינו משמש אלא מעבר ארעי עשהו גדול ומרווח.

הנמשל: בזמן שאנו שוהים כאן בעולם הזה, אנו בונים ומקימים לעצמנו את הטרקלין שבעולם הבא, כדברי חז"ל (במדרש משלי) ללמדך שכל מי שקנה לו דברי תורה קנה לו בית בעוה"ב. ומה אנו עושים? אנו עומדים וטורחים להגדיל ולשפר וליפות את הפרוודור, ע"י כך אנו מצמצמים במו ידינו את ביתנו האמיתי, את הטרקלין שהוא הדירה הנצחית שלנו, כלום אין זה מעשה שטות?!

עוד ממשיך ומדקדק **האור החיים הק'** ז"ע: למה כתבה התורה **"אשר פקד על-פי משה"** ולא **"אשר פקד משה"** אלא לומר לך, כי אליבא דאמת לא היה כל צורך בעריכת דין וחשבון זה, אלא **"אשר פקד על פי משה"** - **משה רבנו דרש זאת**, כדי לקיים **"והייתם נקיים מה' ומישראל"** - שמא יעלה ברצונו של מישהו לדעת מה נעשה בכל הכסף שנתרם למשכן - וידועים דברי המדרש (תנחומא) שבני ישראל חשדו במשה רבנו בעניין נדבות המשכן, לכן הוצרך משה לערוך לפנייהם את **"פקודי המשכן"** ולהראות להם חשבון מדוקדק שכל הכסף והזהב הגיע בשלמות למלאכת המשכן.

כתב רבנו יחיאל ז"ל בספר מעלות המידות: בכל מקום שהנאמנות מצויה, שם הברכה מצויה, כעניין שנאמר (משלי כ"ח, כ') **"איש אָמוּנָה, רב-בְּרָכוֹת; וְאִישׁ לְהַעֲשִׁיר, לֹא יִנְקֶה."** ושם הגדולה מצויה. וכך מצינו במשה רבנו ע"ה, שע"י שנהג עצמו בנאמנות ונתרחק מן הגזל, כעניין שנאמר (שמות ג', א') **"וַיִּנְהַג אֶת-הַצֹּאן אַחֲרֵי הַמִּדְבָּר, שֶׁם נִגְלָה לוֹ הַשְׁכִּינָה וּמִשֶׁם עָלָה לַגְּדֹלָה, כִּכְתוּב (שם י"א, ג'): 'גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה, גָּדוֹל מְאֹד בְּאָרְץ מִצְרַיִם, בְּעֵינֵי עַבְדֵי-פְרָעָה, וּבְעֵינֵי הָעָם."**

"וַיְהִי, מֵאֵת כִּפְר הַכֶּסֶף, לַעֲקֹת אֶת אֲדֹנֵי הַקֹּדֶשׁ, וְאֵת אֲדֹנֵי הַפְּרִכָּת: מֵאֵת אֲדֹנֵים לְמֵאֵת הַכֶּכֶר, כֶּכֶר לְאֶדָן." (ל"ח, כ"ז)

ואומר רבנו יעקב בן אשר **"בעל הטורים"**: מאת אדנים - וכנגדם תקנו ק' ברכות בכל יום.

ויש לשאול: מה הקשר בין מאת האדנים למאה ברכות?

מסביר ספר **עלי שור**, (חלק ב'): מאה הברכות הינן מאה אדנים למשכן הרוחני של כל אחד מישראל. כשם שמאת האדנים שבמשכן היו היסוד לבניין שממנו הושפעה יראה לישראל, כך הברכות הן יסוד לבניין היראה של כל אדם מישראל.

בכל ברכה אנו מביאים לידי ביטוי את מלכות ה' עלינו, במה שאנו מברכים אותו ומשבחים אותו, ובכך מקבלים עול מלכות שמים.

חז"ל מלמדים, שדוד המלך ע"ה הוא שתיקן שחייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות בעת שפרצה מגפה ומתו בכל יום מאה נפשות מישראל. הבין דוד המלך ברוח הקודש שזה מפני שאין מברכים לה' בשלמות, ועמד ותיקן לישראל שיהיו מברכים בכל יום מאה ברכות, כדי שיכירו במלכות הקב"ה וברוממותו, ואכן כך נעצרה המגפה.

בהמשכה, דנה הפרשה בתיאור עשיית בגדי הכהונה. **"וַיַּעַשׂ אֶת-מַעֲלֵי הָאֵפֹד, מַעֲשֵׂה אֲרָג, כָּלִיל, תְּכֵלֶת. וּפִי-הַמַּעֲלֵל בְּתוֹכוֹ, כָּפִי תַחְרָא; שָׁפָה לְפִינוּ סָבִיב, לֹא יִקְרַע."** (ל"ט, כ"ב-כ"ג)

במסכת ערכין (טז) מובאים דברי רבי עקיבא: "למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? לומר לך: מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. **כתונת** מכפרת על שפיכות דמים, דכתיב 'ויטבילו את הכתנת בדם'. **מכנסים** מכפרים על גילוי עריות, דכתיב 'ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה'. **מצנפת** מכפרת על גסי הרוח, כדברי חנינא, דאמר רבי חנינא 'יבא דבר שבגובה (המצנפת שהיא בראש) ויכפר על מעשה גובה (גסי הרוח)' (לבישת כיסוי ראש מביא ליראת שמיים) **אבנט** מכפרת על ההרור הלב - אהיבא דאיתיה (=על היכן שנמצא - נחנר מתחת ללב). **חושן** מכפר על הדינין, דכתיב 'ועשית חושן משפט'. **אפוד** מכפר על עבודה זרה, דכתיב 'אין אפוד ותרפים' (רש"י: בזמן שאין אפוד הוי עון תרפים). **מעיל** מכפר על לשון הרע - אמר הקדוש ברוך הוא: יבא דבר שבקול (המעיל עם הפעמונים) ויכפר על מעשה הקול (החטא שבדיבור). **ציץ** מכפר על מעשה עזי פנים - כתיב הכא (כתוב כאן) 'והיה על מצח אהרן' וכתוב התם 'ומצח אשה זונה היה לה'".

כאמור, המעיל, היה מכפר על חטא לשון הרע. ובעלי המוסר למדו מהפסוקים שלפנינו רמז, שעל האדם לשים לפיו שפה ומחסום לבל ייתן דרוור לשונו לדבר כאשר תחפוץ נפשו ללא ביקורת. ואל יאמר האדם: אדבר מעט ואחר כך אבקש מחילה מחברי ואעשה תשובה, אלא הפה יהיה "מַעֲשֵׂה אֲרָג", תפור מתחילתו בשלמות, "לא יִקְרָע".

על כן, אומרים חכמים, עשה לנו הקב"ה מחסומים וגדרים לשמור על הלשון: את השיניים ואת השפתיים שתי חומות בצורות היכולות לסגור על הלשון. אך חומות אלו יכולות בנקל להתמוטט אם לא יודעים כיצד לשמור עליהן. וחכמים בדורנו מצאו, ש"מעיל האפוד" בגימטריא שווה "חפץ חיים" (246) שמפעלו הציבורי הראשון היה בתחום שמירת הלשון.

ומסופר, שבעת מסעותיו למכור את ספר "חפץ חיים", נקלע הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א באחת השבתות לעיר אחת והתאכסן בביתו של השוחט, כשהתכוון ליטול ידיים לסעודה שלישית, שמע שהשוחט מספר לאשתו שיוסף הקצב רימה והבטיח כי הבשר משחית אתמול הוא בלי סירכא. קם ה"חפץ חיים" והסתלק מיד מהבית מבלי לדבר דבר. כשהשוחט הרגיש כי אורחו איננו, החל לחפשו בעיירה עד שמצאו מיסב לסעודה שלישית באחד הבתים. לשאלת השוחט למה שינה פתאום את האכסניה שלו? השיב: שאינו יכול להתאכסן יותר בביתו, אם יש למר טענות על הקצב, הרי זו שאלה של איסור והיתר ויש לקרוא אל הרב, או יש להוכיחו בינו לבין עצמו, אבל כיצד הוא מספר זאת לאשתו? הרי יש בזה משום לשון הרע. הנני עוסק במכירת ספרים על זהירות מדיבורים אסורים וכיצד אני רשאי להתאכסן בבית שמדברים בו לשון הרע? סיים ה"חפץ חיים" את דבריו.

הכלי יקר (ויקרא י"ד ד) מסביר, שהמספר לשוה"ר משול לזבוב השואף למקום זוהמה ולכלוך ונמשך לכל פצע ומוגלה ומטיל שם רימותיו, מזהם ומרעיל, וזהו שנאמר "זבובי מוות יבאיש", כך המדבר לשון הרע – אינו מחפש מעלות ונקודות טובות, אלא 'נדבק' על פצע אחד, מום קטן שמצא בחברו, ושם מטיל זוהמתו.

אמר קהלת (ו, ז): "**כל-עמל האדם, לפיהו**". ומסבירים חכמים: משל למה הדבר דומה: לחבית של יין נקי שיש לה ברז, אם יש לכלוך על הברז, ואפילו מעט, כל היין הנקי שיצא משם יתלכלך, ואי יהיה אפשר לשתותו כלל. וכן האדם, אפילו אם הוא מלא תפילה, תודה ויראת שמיים, אם פיו מוכתם בניוול פה, אפילו מעט, כל התורה והתפילות היוצאים ממנו מתלכלכים ואינם שווים.

תלמידי הגאון ר' **אליהו לופיאן** זצ"ל מספרים ברטט כיצד היה מדבר על חטא לשון הרע בהתרגשות שיצאה ממעמקי הלב ושואג כארי: "אבל חטא הלשון נורא מאוד!"

וחוזר ואומר: "חטא הלשון נורא מאוד! נורא מאוד חטא הלשון! אף אחד אינו בא להגן ולסגור על החוטאים בחטא זה!" והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים והכל עמדו נפעמים לנוכח חרדת הדין ויראת החטא אשר השתקפו בהזדעזעותו הגדולה ובהתרגשותו הרבה. אכן מה נורא חטא הלשון!

ואומר **האבן עזרא**, לפני שאדם מוציא איזו מילה מפיו הוא שולט עליה, אבל אם כבר הוציאה מפיו היא שולטת עליו. ואם אדם נוהר בדיבורו, אז "ככל היוצא מפיו יעשה" - כל מה שיבקש מבורא עולם ינתן לו.

ואסיים בסיפור ממנו נלמד כמה יש להיזהר ברכילות ולשון הרע!

השידוך המוזר התמיה את הכול. הצעות נכבדות מאוד הגיעו בעבור בתו של **רבי ברוך ממזיבוב**, ואת כולם דחה. והנה, אך הגיעה ההצעה

הנזכרת, קיבלה ללא היסוס ובשמחה מיוחדת. החתן היה בנו של אחד מנכבדי זיטומיר, אך לא מפרנסיה, והדבר הפליא את החסידים. מועד החתונה הגיע, ושיירת חסידים גדולה התלוותה למשפחת הרבי, בדרך לעיר זיטומיר, לשמוח בשמחת החתונה. ההתרגשות הייתה גדולה.

לפתע אירע דבר. מישוהו העלה זיכרונות מהעבר הרחוק, על דברים חמומים, לא-ראויים, שעשה אבי החתן בצעירותו. השמועה עברה מפה לאוזן, והכתה בהלם את כל החסידים.

כיצד ייתכן הדבר, תמהו. ואולי מחובתם לגלות את אוזנו של הצדיק על המידע החשוב. מוטב שידע זאת עכשיו, מאשר יגיע הדבר לאוזניו לאחר החתונה.

התלבטו החסידים ולבסוף צץ רעיון במוחם: ימסרו זאת לידי ר' הרשלי מאוסטרופולי, הידוע בחוש ההומור החריף שלו. פעמים רבות, בשעה שפני קודשו של הרבי נראו קודרות, ידע ר' הרשלי כיצד להעלות חיוך על שפתיו. 'ודאי ימצא ר' הרשלי את הדרך להביא את הדבר לידיעת הרבי', החליטו החסידים.

בתוך כך הגיע בוקר יום החתונה. ר' הרשלי, שקיבל עליו את המשימה, אור עוז ודפק על דלת חדרו של הצדיק, עוטה על פניו ארשת עליזה. "יבוא", נשמע קולו של הצדיק. ר' הרשלי נכנס, ורבי ברוך ממזיבוב נשא אליו את עיניו.

"מזל טוב! מזל טוב!", הכריז ר' הרשלי. הביט בו הצדיק בפליאה, ור' הירשלי המשיך: "זה עתה נודע לנו על שידוך חדש, ממש מן השמים! המזווז זיווגים שידך את ה'יהוא רחום' הארוך (=תפילת תחנון המתווספת בימי שני וחמישי) עם ה'על חטא' של יום-הכיפורים... ומדוע לא להביא לידיעת הרבי שמחה גדולה כזאת?!"

רבי ברוך הבין את הרמז, וציוה על החסיד לגלות את כל הידוע לו. גולל ר' הירשלי לפני רבו את הפרשה, כפי ששמעה מוותיקי המקום, הזוכרים את מה שאירע לפני כשלושים שנה. "כאשר נודע אותו חטא חמור, קיבל המחנות המיועד את עונשו בבזיון גדול, עד שהוכרח לברוח מן העיר. רק לאחר שנים רבות חזר לעירו, כאשר הפרשה כבר נשכחה", סיים את סיפורו.

מצחו של הצדיק נחרש קמטים, ועיניו הביטו כצופה למרחוק. ר' הרשלי ציפה במתח לתגובתו של הרבי על השמועה המרעיש.

לפתע התנער הצדיק, ובחיוך שמח פנה אל ר' הרשלי ואמר: "שידוך זה הוא מן השמים, ומכיוון שזה רצון ה', תתקיים החתונה הערב כמתוכנן, מתוך שמחה גדולה. יהי רצון שתהיה בשעה טובה ומוצלחת כאן ולמעלה..." הפטיר.

החתונה וימי השבע-ברכות נחוגו בשמחה עילאית, על-פי מיטב המסורת החסידית, ופמליית החסידים הגדולה התכוננו לשוב לבתיהם.

לפני הנסיעה בא שליח אל הצדיק מטעם הרבנית הזקנה, אשת רבי זאב-וולף מזיטומיר, מתלמידיו הגדולים של המגיד ממזריטש. הוא מסר את בקשתה: לעצור ליד ביתה של הרבנית ולבקרה לזמן-מה, כי בגלל חולשתה הרבה לא היה ביכולתה לבקרו.

נענה הצדיק וכאשר עברה מרכבתו ליד ביתה, עצר ונכנס לבית הרבנית, מלווה בכמה ממקורביו. "ברוכים הבאים", נשמע קולה של הרבנית, "ברוך ה' שזיכני בביקור זה של אחד מגדולי הדור".

הבין רבי ברוך שכוונת הרבנית אינה לשם מליצה בעלמא ושאל: "וכיצד תדעי מי נמנה עם גדולי הדור?!"... הרהרה הרבנית לרגע ואמרה: "סיפור ארוך הוא, שאירע לפני שנים רבות, אך הנני זוכרת אותו כאילו אירע היום. הואיל-נא להתעכב מעט ואספר את הסיפור עד תומו".

ישבו הרבי והחסידים, והרבנית פתחה:

"יום אחד נשמע קול המולה מכיוון הרחוב. ניגשתי לחלון ומחזה נורא נגלה לנגד עיניי: אברך צעיר, מוקף המון רב, המכנה אותו בשמות-גנאי ומבזה אותו לעיני כול. כמה מהנערים אף השליכו עליו בוך ורפש..."

"הבטתי באברך וראיתי פנים עדינות, שהעידו על יראת-שמים גדולה. לא יכולתי להבין כיצד מבזים אותו כאחד הריקים."

"לפתע הבחנתי שגם בעלי עומד ליד החלון וצופה במתרחש. 'אבוי!', קרא מעומק ליבו, 'הלואי שהייתי אני זך וטהור כאברך יקר זה, שאין בידי להוכיח את צדקתו לבני-אדם המתבססים על שמעות שקר ולשון הרע'."

"כעבור רגע אמר לי בעלי: 'בטוח אני כי זכותו של אברך זה גדולה ביותר, שהלוא נאמר אשרי מי שחושדים בו ואין בו. בגלל הביזיון הנורא שסבל היום יזכה לשכר גדול מן השמים: בנו ישתדך עם בתו של אחד מגדולי הדור'..."

הרבנית הזקנה סיימה את סיפורה: "ידע הרבי, כי אותו אברך אינו אלא מחותנו החדש, שאכן זכה והתקיימה בו ברכת בעלי. ועכשיו יודעים אתם כיצד אני יודעת שכבודו הוא מגדולי הדור?!"... ותעלומת השידוך המוזר באה על פתרונה.

לע"נ **אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתן ז"ל**
ולב"ע ב' עבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' **יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל**
ולב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.